

ภาพลักษณ์ของจักรพรรดิเฉียนหลงที่ปรากฏในภาพยนตร์และละคร
ตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน
THE IMAGES OF EMPEROR QIANLONG APPEARING IN FILMS AND DRAMAS
FROM PAST TO PRESENT

กมลชนก โตสงวน^{1*}, กนกพร นุ่มทอง² และ จตุวิทย์ แก้วสุวรรณ³
Kamonchanok Tosanguan^{1*}, Kanokporn Numtong² and Chatuwit Keawsuwan³

มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, เลขที่ 50 ถนนงามวงศ์วาน แขวงลาดยาว เขตจตุจักร กรุงเทพฯ 10900 ประเทศไทย^{2,3,4}
Kasetsart University, No.50 Ngamwongwan Rd., Lat Yao Sub-district, Chatuchak District, Bangkok, 10900 Thailand^{2,3,4}

*Corresponding author E-mail: kamonchanok.tos@ku.th

(Received: 11 Aug, 2023; Revised: 26 Oct, 2023; Accepted: 31 Oct, 2023)

บทคัดย่อ

บทความนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาภาพลักษณ์ของจักรพรรดิเฉียนหลงที่ปรากฏในภาพยนตร์และละคร ตั้งแต่อดีต (ค.ศ. 1929) จนถึงปัจจุบัน (ค.ศ. 2023) โดยใช้วิธีรวบรวมข้อมูล ศึกษา วิเคราะห์ และอภิปรายผลการวิจัย ด้วยการเขียนเชิงพรรณนาวิเคราะห์ (Descriptive Analysis) พร้อมเสนอข้อคิดเห็น

ผลการศึกษาพบว่า ตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบันมีภาพยนตร์และละครที่ปรากฏตัวละครจักรพรรดิเฉียนหลง รวมทั้งหมด 93 เรื่อง บทบาทและภาพลักษณ์ที่พบบ่อยมากที่สุด คือ ตัวละครหลักที่มีภาพลักษณ์บวก จำนวน 27 เรื่อง คิดเป็นร้อยละ 29.03 ของภาพยนตร์และละครทั้งหมด โดยมีลักษณะนิสัย เช่น จักรพรรดิผู้มีความดี มีสติปัญญา รักความสนุกสนาน มีเมตตา มีความมานะอดทน เป็นต้น ซึ่งเป็นภาพลักษณ์เดียวกับภาพลักษณ์แรกของจักรพรรดิเฉียนหลงซึ่งปรากฏในภาพยนตร์เรื่อง เฉียนหลงหยกเจียงหนาน 《乾隆游江南》 ตั้งแต่ ค.ศ. 1929

จักรพรรดิเฉียนหลงปรากฏภาพลักษณ์ในภาพยนตร์และละครทั้งหมด 12 ภาพลักษณ์ ได้แก่ 1. จักรพรรดิผู้มีความดีและรักความสนุกสนาน 2. จักรพรรดิที่มีความเจ้าเล่ห์และต้องการครอบครองภรรยาของผู้อื่น 3. จักรพรรดิผู้มีความกล้าหาญ ไม่รักคำพูด 4. จักรพรรดิผู้ไร้ความสามารถ อ่อนแอ หูเบา 5. จักรพรรดิที่เปลี่ยนแปลงจากผู้วิริยะอดทนไปเป็นผู้ที่มั่งนัสนเสเพล 6. จักรพรรดิที่มีสติปัญญา รู้จักเลือกใช้คน 7. พ่อที่ใจดีมีเมตตา 8. เด็กหนุ่มที่ฉลาด มีสติปัญญา 9. พ่อที่เลอะเลือน หูเบา หวงอำนาจ 10. เด็กหนุ่มที่ฉลาดแต่ชั่วร้าย 11. สามเณรที่ชั่วร้าย ไม่เชื่อใจคนรัก 12. สามเณรที่ฉลาด ตลก ขี้เล่น และการปรากฏตัวที่ไม่ปรากฏภาพลักษณ์เป็นครั้งแรกใน ค.ศ. 1993

คำสำคัญ: จักรพรรดิเฉียนหลง, ภาพลักษณ์, วรรณกรรมจีน, ละคร, ภาพยนตร์

¹ นิสิตหลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาภาษาตะวันออก คณะมนุษยศาสตร์

²⁻³ รองศาสตราจารย์ ดร. หลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาภาษาตะวันออก คณะมนุษยศาสตร์

ABSTRACT

This research article aims to study the images of Emperor Qianlong which appeared in films and dramas from past to present (1929 – 2023) by means of data collection, analytical study, and discussion through descriptive analysis with suggestions.

The study found that, from past to present, the total number of films and dramas in which the character of Emperor Qianlong appeared was 93. The most frequently found roles and images included being protagonists with positive images in 27 films and dramas in total which were 29.03% of the overall films and dramas. The characteristics of Emperor Qianlong were portrayed as moral, clever, fun-loving, kind, diligent, and so forth. These images conformed to the first image of Emperor Qianlong having appeared in the film *Qianlong you Jiangnan* since 1929.

Besides, there were 12 images of Emperor Qianlong appearing in all the films and dramas including 1. Moral and fun-loving emperor 2. Cunning emperor and one who intended to possess other people's wives 3. Unreliable emperor 4. Incompetent, weak, and credulous emperor 5. Emperor who transformed from diligent into a self-indulgent one 6. Clever emperor who knew how to put the right man on the right job 7. Kind father 8. Intelligent young man 9. Unmindful and credulous father who retained power 10. Intelligent young man who was suspicious 11. Suspicious husband who did not trust his lover 12. Clever, funny, and fun-loving husband, as well as his appearance without any images for the first time in 1993.

KEYWORDS: Emperor Qianlong, Images, Chinese Literature, Dramas, Films

บทนำ

จักรพรรดิเฉียนหลง มีพระนามว่า อ้ายซินเจี๋ยหลัว หงลี่ (爱新觉罗·弘历) เป็นจักรพรรดิหรือฮ่องเต้พระองค์ที่ 6 ของราชวงศ์ชิง ประสูติเมื่อวันที่ 25 เดือนกันยายน ค.ศ. 1711 ขึ้นครองราชย์ตั้งแต่วันที่ 18 เดือนตุลาคม ค.ศ. 1735 จนถึงวันที่ 9 เดือนกุมภาพันธ์ ค.ศ. 1796 สิริรวมระยะเวลาครองราชย์ 60 ปี 114 วัน เมื่อขึ้นครองราชย์ ใช้ชื่อปีรัชศก “เฉียนหลง” (乾隆) จึงเป็นที่มาของพระนามที่คนรุ่นหลังคุ้นเคยว่า “จักรพรรดิเฉียนหลง” (乾隆帝) หลังจากสละราชสมบัติให้กับพระราชโอรสหรือจักรพรรดิเจียชิ่ง (嘉庆) พระองค์ได้รับการถวายตำแหน่ง “พระเจ้าหลวง” หรือ “ไท่ซังหวง” (太上皇) จักรพรรดิเฉียนหลงสวรรคตในวันที่ 7 เดือนกุมภาพันธ์ ค.ศ. 1799 สิริรวมพระชนมายุ 87 พรรษา 135 วัน (Tang & Luo, 1994, pp. 1–3)

จักรพรรดิเฉียนหลงเป็นจักรพรรดิที่มีพระชนมายุยืนยาวที่สุดของจีนและมีอำนาจในการปกครองยาวนานที่สุดอีกด้วย ในรัชสมัยของพระองค์ ถือเป็นหนึ่งในสามของยุคทองที่รุ่งเรืองที่สุดของราชวงศ์ชิง อันได้แก่ยุคสมัยของจักรพรรดิดังซี (康熙帝) จักรพรรดิยงเจิ้ง (雍正帝) และจักรพรรดิเฉียนหลง (Ye, 2018) นอกจากนั้น จักรพรรดิเฉียนหลงยังทรงมีพระราชกรณียกิจต่าง ๆ มากมาย มีพระสนม พระราชโอรส พระราชธิดาหลายพระองค์ และมีความชื่นชอบในการเสด็จประพาสเจียงหนานมากถึง 6 ครั้ง ด้วยชีวิตที่มีสีสัน มีเรื่องราวน่าสนใจ จึงทำให้นักเขียนหรือผู้สร้างนิยมนำไปต่อเติมเสริมแต่ง เขียนเป็นนิยาย สร้างเป็นละคร และภาพยนตร์หลากหลายเรื่อง

เนื้อหาในภาพยนตร์และละครที่เกี่ยวกับจักรพรรดิเฉียนหลงค่อนข้างกว้างและหลากหลาย เช่น เรื่องเฉียนหลงโหยวเจียงหนาน 《乾隆游江南》 (1929) เน้นไปที่การปลอมตัวเป็นสามัญชนขณะเสด็จประพาสเจียงหนาน เรื่องซ่งชู่ฝิง 《上书房》 (2008) เล่าชีวประวัติของพระองค์ตั้งแต่ก่อนขึ้นครองราชย์ เรื่ององค์หญิงก่ามะลอ 《还珠格格》 (1998) นำเสนอพระองค์ในฐานะพ่อ หรือเรื่องหฺรูอี้จ้วน 《如懿传》 (2018) และเหยียนลี่งเลวี่ 《延禧攻略》 (2018) ให้ความสำคัญกับเรื่องราวความรักและพระสนม

ของพระองค์ในประเทศไทย มีการนำละครที่เกี่ยวข้องกับจักรพรรดิเฉียนหลงเข้ามาฉายหลายเรื่อง เช่น จอมใจจอมยุทธ์ 《书剑恩仇录》 ส่องได้ เจ้าสำราญ 《皇上保重》 จี้เสี่ยวหลาน นักปราชญ์จอมทะเล้น 《铁齿铜牙纪晓岚》 องค์หญิงก่ามะลอ เป็นต้น หรือละครยุคใหม่ ผู้ชมชาวไทยก็สามารถรับชมได้ผ่านเว็บไซต์ในอินเทอร์เน็ต เช่น หฺรูอี้จ้วน และเหยียนลี่งเลวี่ จะเห็นได้ว่า จักรพรรดิเฉียนหลงเป็นที่รู้จักและได้รับความนิยมในหมู่ผู้ชมชาวไทยเช่นกัน

ข้อมูลเชิงวิชาการที่มีความถูกต้องน่าเชื่อถือเกี่ยวกับจักรพรรดิเฉียนหลง รวมถึงภาพลักษณ์ของพระองค์ที่ปรากฏในภาพยนตร์และละครมีค่อนข้างน้อย โดยเฉพาะข้อมูลภาษาไทย สืบค้นหาได้ยาก อาจเป็นเพราะภาพยนตร์และละครในยุคแรกที่น่าเข้ามาฉายในประเทศไทยนั้นสร้างโดยฮ่องกง เช่น ประกาศิตฮ่องเต้ 《乾隆下江南》 อิทธิฤทธิ์ฮ่องเต้ 《乾隆下扬州》 ยอดสนมฮ่องเต้ 《乾隆皇与三姑娘》 ดังนั้น การค้นคว้าข้อมูลต้องสืบค้นชื่อเรื่องด้วยภาษาจีนกวางตุ้งหรือภาษาอังกฤษ ส่วนในยุคหลัง แม้จะปรากฏผู้เล่าเนื้อเรื่องหรือเล่าความรู้สึกหลังรับชมละครภาพยนตร์ในอินเทอร์เน็ต แต่ก็ยังเป็นเพียงความคิดเห็นส่วนบุคคล และยังไม่มีความคลาดเคลื่อนจากข้อมูลทางวิชาการของประเทศจีนด้วย

จากการตรวจสอบเอกสารและผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับภาพลักษณ์ของจักรพรรดิเฉียนหลง ผ่านฐานข้อมูล Thailis และ Thaijo ในปีปัจจุบัน (ค.ศ. 2023) ผู้วิจัยไม่พบเอกสารและผลงานวิจัยดังกล่าวเป็นภาษาไทย ส่วนการสืบค้นผ่านฐานข้อมูล CNKI ของประเทศจีนพบว่าข้อมูลภาพลักษณ์ของจักรพรรดิเฉียนหลงที่เป็นภาษาจีนมีปรากฏบ้าง แต่ยังไม่ครอบคลุมภาพยนตร์และละครตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน มีเพียงภาพลักษณ์ที่ปรากฏในละครที่มีชื่อเสียงโด่งดังจำนวนหนึ่งเท่านั้น ผู้วิจัยจึงมีความประสงค์ที่จะศึกษาหัวข้อนี้ต่อไป

ผู้วิจัยทำการทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับภาพลักษณ์ของจักรพรรดิเฉียนหลง แบ่งออกเป็น 2 ด้าน ได้แก่ 1. ภาพลักษณ์ที่สะท้อนข้อมูลจากประวัติศาสตร์ และ 2. ภาพลักษณ์ที่สะท้อนจากภาพยนตร์และละคร

1. ภาพลักษณ์ที่สะท้อนข้อมูลจากประวัติศาสตร์ Gao (2017, pp. 44–46) ได้รวบรวมความคิดเห็นของนักวิชาการด้านจีนศึกษาชาวอเมริกาที่มีต่อการสร้างภาพลักษณ์ของจักรพรรดิเฉียนหลง เช่น Pamela (1997) ให้ความเห็นว่า จักรพรรดิเฉียนหลงไม่เพียงแต่เป็นผู้นำของชนเผ่าแมนจู แต่ยังเป็นกษัตริย์ปกครองแผ่นดินเป็นผู้นำทั้งด้านการเมือง การทหาร วัฒนธรรม คุณธรรมของราชวงศ์ชิง จึงเป็นต้นแบบของผู้ที่มีความเข้าใจในวัฒนธรรมที่หลากหลาย (A Paragon of Multiliteracy) และผู้เสพความงามทางวัฒนธรรม (The Esthete of All Culture) ส่วน Mark (2014) มีความคิดเห็นที่แตกต่างกันคือ จักรพรรดิเฉียนหลงทรงตระหนักถึงความเป็นผู้พิชิตและความเป็นแมนจูในสายเลือดของตัวเองอย่างไม่มี絲毫เห็นได้จากการรักษาเอกลักษณ์ทางวัฒนธรรมของแมนจู เช่น การใช้ภาษาแมนจู การจัดการเรียบเรียงข้อมูลทางประวัติศาสตร์ของชนเผ่า การเขียนบทกวีเพื่อชื่นชมทหารชาวแมนจู พิธีกราบไหว้บูชาบรรพบุรุษตามธรรมเนียมของแมนจู เป็นต้น

ดังนั้น จากความคิดของนักวิชาการสองท่านสะท้อนให้เห็นภาพลักษณ์สองด้านของจักรพรรดิเฉียนหลงด้านที่หนึ่ง คือ จักรพรรดิผู้มีอำนาจล้นฟ้าเหนือราษฎรทุกชนเผ่า และอีกด้านหนึ่ง คือ จักรพรรดิผู้คิดถึงอำนาจของชนเผ่าแมนจูเป็นสำคัญ

Xu (2013, pp. 68–69) ได้วิจัยภาพลักษณ์ของจักรพรรดิเฉียนหลงที่สะท้อนผ่านภาพวาด พบว่า 1) จักรพรรดิเฉียนหลงเป็นผู้ที่มีความกตัญญูต่อมารดาปรากฏบันทึกหลูฮวนฮุยจิงตู่เซอ 《陆欢荟景图册》 บันทึกภาพจักรพรรดิเฉียนหลงทรงจัดงานเฉลิมพระชนมพรรษาและถวายของขวัญแด่พระราชมารดาเมื่อครบรอบ 60 พรรษา 70 พรรษา และ 80 พรรษา และยังโปรดให้พระราชมารดาตามเสด็จเมื่อพระองค์เสด็จประพาสนอกพระราชวังด้วย 2) จากภาพชินเสี่ยจื่อผิงตู่ 《心写治平图》 หรืออีกชื่อว่า ภาพจักรพรรดิเฉียนหลงและพระสนม 《乾隆帝及后妃图卷》 ซึ่งเป็นภาพวาดจักรพรรดิเฉียนหลง จักรพรรดินีเสี่ยวเสียนหวงไฮ่ว และพระสนมอีก 11 องค์ ในปีแรกที่พระองค์ขึ้นครองราชย์แสดงให้เห็นความรักความเมตตาต่อภรรยา 3) ภาพหงลี่เสี่ยวจิงลิ่งเล่อตู่ 《弘历雪景行乐图》 จักรพรรดิ

เฉียนหลงพร้อมด้วยพระราชโอรสหม่อมในวัยใหม่ สะท้อนถึงความอบอุ่นและความสุขในครอบครัว จะเห็นได้ว่า จักรพรรดิเฉียนหลงต่างจากภาพลักษณ์ขององค์จักรพรรดิจีนแบบดั้งเดิม ที่มีตำแหน่งสูงส่งและโดดเดี่ยว แต่จักรพรรดิเฉียนหลงทรงให้ความสำคัญกับ “ความรู้สึก” ทั้งในบทบาทของลูก สามี และพ่อ ถือเป็นผู้ที่มีความสุขทั้งห้า (五福) อันได้แก่ อายุยืน ฐานะร่ำรวย แข็งแรงทั้งกายใจ มีคุณธรรม ความเมตตา และจากลาโลกไปด้วยความสงบ

จักรพรรดิเฉียนหลงทรงโปรดทิพทัศน์ของเจียงหนานมาก เห็นได้จากการแต่งกลอนและวาดภาพที่มีความเกี่ยวข้องกับเจียงหนานหรือได้แรงบันดาลใจมาจากเจียงหนาน ในช่วงกลางของรัชสมัย ได้โปรดให้สร้างสวนส่วนพระองค์ทางทิศตะวันตกเฉียงเหนือของพระราชวังต้องห้าม เช่น หยวนหมิงหยวน (圆明园) ช่งชุนหยวน (畅春园) เซียงซานจิ้งอี้หยวน (香山静宜园) เป็นต้น โดยสวนเหล่านี้ต่างก็ได้รับอิทธิพลมาจากเจียงหนาน นอกจากนั้นยังมีการเคลื่อนย้ายพืชพรรณธรรมชาติจากเจียงหนานมายังสวนส่วนพระองค์ด้วย (Liu, 2014, p. 41) ซึ่งแน่นอนว่า การสร้างสวนและการเคลื่อนย้ายพืชพรรณต่าง ๆ ย่อมใช้เงินเป็นจำนวนมาก สะท้อนให้เห็นความรุ่งเรืองของราชวงศ์ในสมัยนั้น แต่ก็สะท้อนให้เห็นถึงนิสัยฟุ้งเฟ้อสุรุ่ยสุร่าย ใช้เงินสิ้นเปลืองของจักรพรรดิเฉียนหลงด้วย

Lü (1944, p. 479) ให้ความคิดเห็นว่า รัชสมัยของจักรพรรดิเฉียนหลงเป็นจุดเริ่มต้นของความล่มสลายของราชวงศ์ชิง เพราะพระองค์มีนิสัยฟุ่มเฟือย การเสด็จประพาสเจียงหนานแต่ละครั้งใช้เงินทองเป็นจำนวนมาก และในช่วงตอนปลายของรัชสมัย ยังโปรดปรานขุนนางทุจริตเหอเซิน (和珅) อีกด้วย

Xiao (2015) ได้แสดงความคิดเห็นว่า การที่จักรพรรดิเฉียนหลงโปรดให้มีการแต่ง “สี่คุ่วเจวียินชู่” 《四库全书》 หรือ “ประมวลสาส์นสี่พระคลัง” ขึ้นดูเหมือนจะเป็นคุณูปการต่อแผ่นดิน แต่แท้จริงแล้วคือการกำจัดหนังสือที่ต่อต้านความคิดของตัวเองทิ้งไปและเก็บรวบรวมแต่หนังสือที่มีแนวคิดสอดคล้องกับตัวเอง ซึ่งจะเห็นได้ว่า จักรพรรดิเฉียนหลงปิดกั้นอิสรภาพทางความคิดของขุนนาง และไม่ยอมรับในความคิดที่แตกต่างจากของตัวเอง

2. ภาพลักษณ์ที่สะท้อนจากภาพยนตร์และละคร

จากบทความของ Xu (2011, pp. 86–87) สรุปได้ว่า จักรพรรดิเฉียนหลงเป็นที่รู้จักอย่างกว้างขวางในหมู่ประชาชน มีภาพลักษณ์สนุกสนานร่าเริง การเลือกจักรพรรดิพระองค์นี้มาเป็นตัวเอกในภาพยนตร์หรือละคร แสดงให้เห็นว่า ทรงเป็นที่ยอมรับของประชาชนจากภาพยนตร์เรื่อง เฉียนหลงโหยวเจียงหนาน (1929) แสดงบทบาทของจักรพรรดิเฉียนหลงใน 2 ด้าน คือ ด้านที่เป็นจักรพรรดิผู้ยิ่งใหญ่ปกครองประเทศ และด้านตัวตนที่เกิดขึ้นชั่วคราวเมื่อปลอมตัวออกไปเที่ยว เนื่องจากเฉียนหลงมีอำนาจสามารถสลับบทบาทของตนได้ตามใจ และยังปิดบังสถานะที่แท้จริงของตนโดยไม่กลัวว่าผู้ที่ไม่รู้จะเข้ามาทำร้าย สะท้อนให้เห็นถึงการรักความสนุกสนานชอบเที่ยว ไม่เกรงกลัวอันตรายของตัวละคร และยังช่วยเพิ่มความน่าตื่นเต้น น่าติดตาม ให้กับภาพยนตร์

Li & Lou (2020, pp. 56–57) ได้ให้ความเห็นว่าการผสมผสานข้อมูลทางประวัติศาสตร์และการนำมาสร้างเป็นละครและภาพยนตร์ทำให้จักรพรรดิเฉียนหลงมีภาพลักษณ์ที่หลากหลาย เช่น

1) ภาพลักษณ์ของจักรพรรดิเฉียนหลงที่มีอารมณ์ความรู้สึก ไม่ว่าจะเป็นภาพลักษณ์เสแสร้งเย็นชา ขี้ระแวง จากละครเรื่อง หูอี้จ้วน (2018) ภาพลักษณ์อ่อนโยน ขี้เล่น เมตตา จากละครเรื่องเหยียนลี่งเลวี่ (2018) ภาพลักษณ์ของลูกกตัญญู แต่มีนิสัยฟุ้งเฟ้อสุรุ่ยสุร่ายจากละครหลายเรื่อง ภาพลักษณ์ของพ่อที่มีความเมตตา ใจดี รักลูก จากละครเรื่อง องค์หญิงกำมะลอ (1998) ภาพลักษณ์ของพ่อที่มีความเป็นห่วงกังวลแทนลูก จากละครเรื่อง เล้าเหวียนจยาซิง 《少年嘉庆》 (2015)

2) ภาพลักษณ์ของจักรพรรดิเฉียนหลงที่มีจุดเริ่มต้นจากการเสด็จประพาสเจียงหนาน เช่น การปลอมตัวเป็นสามัญชนเพื่อไปดูความเป็นอยู่ของประชาชนและจัดการกับขุนนางทุจริต จนเกิดเรื่องราวความรักกับหญิงสาวสามัญชน จากละครเรื่อง ซี้ซัวเฉียนหลง 《戏说乾隆》 (1991) หรือแม้แต่ละครเรื่อง องค์หญิงกำมะลอ (1998) ก็มีจุดเริ่มต้นของเรื่องจาก

การที่จักรพรรดิเฉียนหลงเสด็จล่องใต้ จึงกล่าวได้ว่าการเสด็จประพาสเจียงหนานของจักรพรรดิเฉียนหลงเป็นการสร้างภาพลักษณ์ฮ่องเต้ที่มีความเป็นห่วงเป็นใยพสกนิกรใต้ฝ่าละอองธุรีพระวงศ์

3) การสร้างภาพลักษณ์ใหม่ให้กับจักรพรรดิเฉียนหลง ด้วยการวิเคราะห์การเมือง เศรษฐกิจ สังคมในยุคจักรพรรดิเฉียนหลงในมุมมองที่แตกต่าง จากละครเรื่อง เมิงต้วนจื่อจิ้นเฉิง 《梦断紫禁城》 (2002) สะท้อนถึงความขัดแย้งระหว่างจักรพรรดิเฉียนหลงจักรพรรดิเจียซิง และบุคคลที่มีอยู่จริงในประวัติศาสตร์ พัฒนาการความเปลี่ยนแปลงของขุนนางเหอเซินจากขุนนางที่ซื่อสัตย์จนกลายเป็นขุนนางที่ประจบสอพลอและทุจริตอย่างใหญ่หลวง สร้างภาพลักษณ์ที่มีความซับซ้อนมีหลายมิติให้แก่จักรพรรดิเฉียนหลง

4) ภาพลักษณ์ของจักรพรรดิที่ต้องการแย่งชิงอำนาจและภาพลักษณ์อื่น ๆ จากละครเรื่อง ซังซู่ฝิง (2008) ได้แสดงให้เห็นถึงความยากลำบากและอุปสรรคในช่วงเยาว์วัยของจักรพรรดิเฉียนหลงก่อนจะได้เสด็จขึ้นครองราชย์ ละครเรื่อง จี้เสี่ยวหลาน นักปราชญ์จอมทะเล้น (2001) และละครเรื่อง โจ้เซียงหลิวหลัวกั๋ว 《宰相刘罗锅》 (1996) ที่กล่าวถึงการช่วงชิงอำนาจระหว่างจักรพรรดิและขุนนางระดับสูงในรูปแบบละครตลก แต่ก็ได้นำเสนอภาพลักษณ์ของจักรพรรดิที่ปรีชาสามารถ มีความห่วงใยราษฎรและใส่ใจขุนนางของพระองค์ ละครเรื่องจอมใจจอมยุทธ์ (1987) นำเอาการต่อต้านราชวงศ์ชิงของชาวฮั่นมาเป็นพื้นหลังของเนื้อเรื่อง และกล่าวถึงความขัดแย้งของจักรพรรดิเฉียนหลงและเฉินจยาหลั่ว (陈家洛) ผู้นำการต่อต้าน โดยที่จริงแล้วทั้งสองคนเป็นพี่น้องกัน เป็นการสร้างภาพลักษณ์ให้สอดคล้องกับตำนานเล่าลือว่าจักรพรรดิเฉียนหลงไม่ใช่ผู้สืบทอดเชื้อสายแมนจูที่แท้จริง

ผู้วิจัยขอชี้แจงข้อตกลงเบื้องต้นในการวิจัยว่า ชื่อเฉพาะต่าง ๆ ถ่ายทอดเสียงเป็นภาษาไทยโดยยึดเกณฑ์การถ่ายทอดเสียงภาษาจีนแมนดารินด้วยอักขรวิธีไทยของคณะกรรมการสืบค้นประวัติศาสตร์ไทยในเอกสารภาษาจีน สำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรี พ.ศ. 2543 เป็นหลัก แต่ปรับให้ง่ายลงตามข้อ 3.2 ในเกณฑ์ดังกล่าว

ซึ่งอนุโลมให้ถอดเสียง zh ch sh เป็น จ; ช/จ; ส/ซ โดยไม่ขีดเส้นใต้ก็ได้ ส่วนคำที่ใช้แพร่หลายแล้วในภาษาไทยใช้ตามความนิยมเดิม ทั้งนี้ ผู้วิจัยได้ให้อักษรจีนไว้ในวงเล็บเมื่อปรากฏเป็นครั้งแรก เพื่อให้เป็นการสะดวกต่อการค้นคว้า

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อศึกษาภาพลักษณ์ของจักรพรรดิเฉียนหลงที่ปรากฏในภาพยนตร์และละคร ตั้งแต่ ค.ศ. 1929 จนถึงปัจจุบัน (ค.ศ. 2023)

วิธีดำเนินการวิจัย

ผู้วิจัยรวบรวมภาพยนตร์และละครที่ปรากฏตัวละครจักรพรรดิเฉียนหลง ตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน และนำมาจัดหมวดหมู่ ศึกษาเนื้อเรื่อง วิเคราะห์ภาพลักษณ์ของตัวละครจักรพรรดิเฉียนหลงที่ปรากฏในภาพยนตร์และละคร แล้วอภิปรายผลการวิจัยด้วยการเขียนเชิงพรรณนาวิเคราะห์ (Descriptive Analysis)

ประชากร

ภาพยนตร์และละครที่ปรากฏตัวละคร จักรพรรดิเฉียนหลง ตั้งแต่ ค.ศ. 1929 จนถึงปัจจุบัน จำนวน 93 เรื่อง

เครื่องมือการวิจัย

ตารางบันทึกข้อมูลตัวละครจักรพรรดิเฉียนหลงที่ปรากฏในภาพยนตร์และละคร

การเก็บรวบรวมข้อมูล

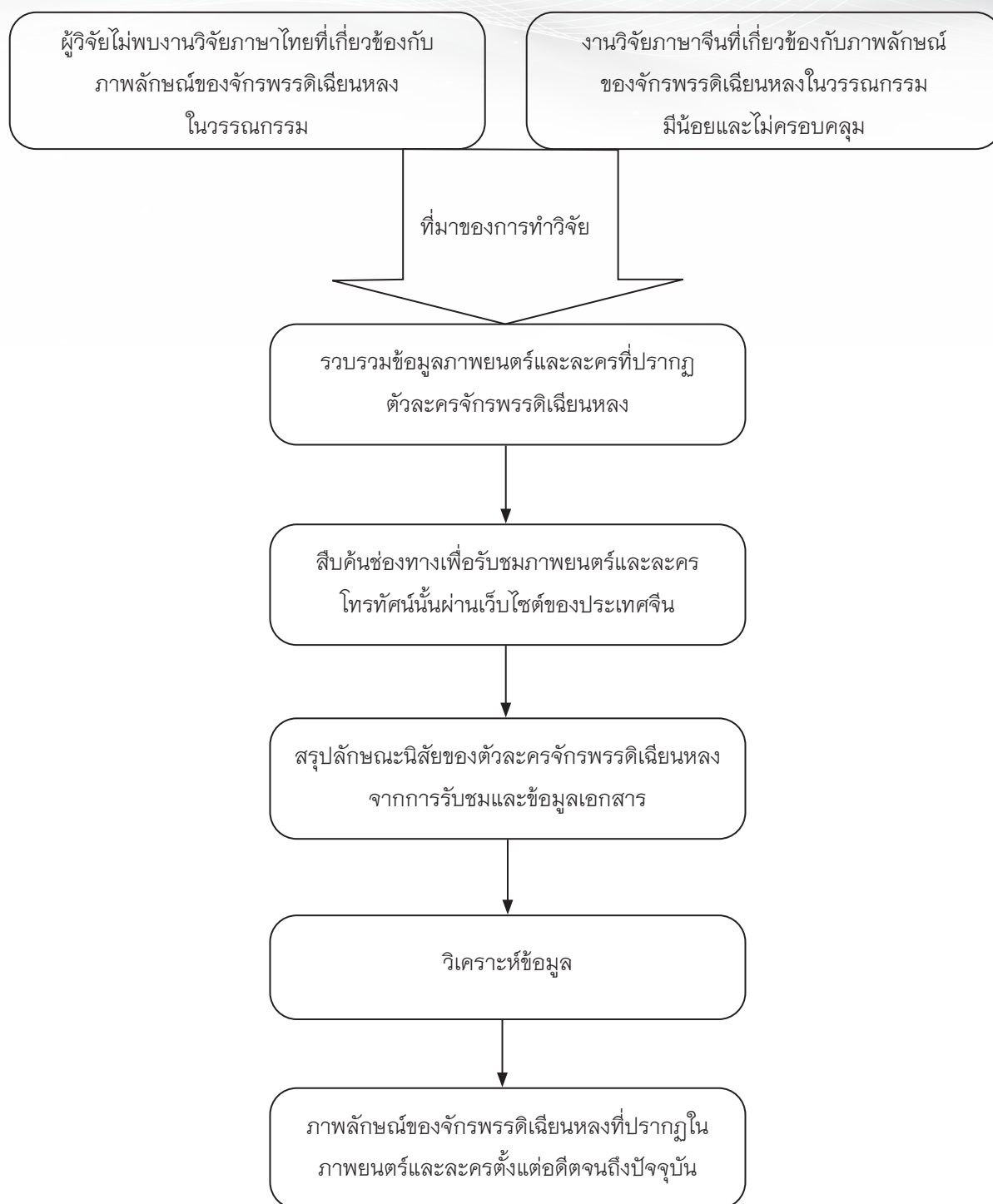
ผู้วิจัยทำการเก็บรวบรวมข้อมูลจากแหล่งข้อมูลต่าง ๆ ได้แก่ पोสเตอร์ภาพยนตร์ โปรแกรมรายการละครโทรทัศน์ ข้อมูลผ่านเว็บไซต์และกระทู้สนทนาในเว็บไซต์ เพื่อรวบรวมรายชื่อภาพยนตร์และละครตั้งแต่ปี ค.ศ. 1929 จนถึงปัจจุบัน หลังจากนั้นจึงสืบค้นช่องทางเพื่อรับชมภาพยนตร์และละครผ่านเว็บไซต์ของประเทศไทย เช่น iQiyi sogou PPTV TVmao Dandanzhan เป็นต้น ที่ละเรื่อง จนครบทั้ง 93 เรื่อง

การวิเคราะห์ข้อมูล

วิเคราะห์ตัวละครจักรพรรดิเฉียนหลงและภาพลักษณ์ที่ปรากฏในภาพยนตร์และละครที่รวบรวมได้นำมาจัดหมวดหมู่และวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) แล้วอภิปรายผลการวิจัยด้วยการเขียนเชิงพรรณนาวิเคราะห์ (Descriptive Analysis) พร้อมเสนอข้อคิดเห็น

กรอบแนวคิดการวิจัย

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัยเรื่องภาพลักษณ์ของจักรพรรดิเฉียนหลงที่ปรากฏในภาพยนตร์และละครตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน

ผลการวิจัย

ตารางที่ 1 ภาพยนตร์และละครที่ปรากฏตัวละครจักรพรรดิเฉียนหลง

ลำดับ	ชื่อ	ประเภท	ปี	บทบาทและ ภาพลักษณ์	ลำดับ	ชื่อ	ประเภท	ปี	บทบาทและ ภาพลักษณ์	ลำดับ	ชื่อ	ประเภท	ปี	บทบาทและ ภาพลักษณ์
1	乾隆游江南	ภาพยนตร์	1929	หลัก +	32	戏说乾隆第三部	ละคร	1997	หลัก +	63	宫廷画师郎世宁	ละคร	2005	ประกอบ ~
2	乾隆下江南	ภาพยนตร์	1940	หลัก +	33	乾隆大帝	ละคร	1997	หลัก -	64	御用闲人	ละคร	2005	รอง -
3	香妃	ภาพยนตร์	1940	หลัก -	34	还珠格格	ละคร	1998	รอง +	65	李卫辞官 (李卫当官2)	ละคร	2006	รอง -
4	乾隆皇游江南	ภาพยนตร์	1956	หลัก +	35	大贪官和珅	ละคร	1998	รอง -	66	人小鬼大刘罗锅	ละคร	2006	รอง +
5	乾隆皇大闹万花楼	ภาพยนตร์	1956	หลัก +	36	还珠格格第二部	ละคร	1999	รอง +	67	铁将军阿贵	ละคร	2006	รอง +
6	书剑恩仇录	ภาพยนตร์	1960	รอง -	37	雍正王朝	ละคร	1999	ประกอบ ~	68	少年讼师纪晓岚	ละคร	2007	ประกอบ ~
7	乾隆皇大闹杏花楼	ภาพยนตร์	1963	หลัก +	38	铁齿铜牙纪晓岚	ละคร	2000	รอง +	69	嘉庆皇帝	ละคร	2007	ประกอบ -
8	乾隆香妃风流帐	ภาพยนตร์	1974	หลัก +	39	扬州八怪	ละคร	2000	รอง +	70	铁嘴银牙	ละคร	2007	ประกอบ +
9	乾隆皇奇遇记	ภาพยนตร์	1976	หลัก +	40	九岁县太爷	ละคร	2001	ประกอบ ~	71	上书房	ละคร	2008	หลัก +
10	书剑恩仇录	ละคร	1976	รอง -	41	才子佳人乾隆皇	ละคร	2001	หลัก +	72	铁齿铜牙纪晓岚 第四部	ละคร	2009	รอง ~
11	乾隆下江南	ภาพยนตร์	1977	หลัก +	42	皇宫宝贝	ละคร	2001	รอง ~	73	书剑恩仇录	ละคร	2009	รอง -
12	乾隆下扬州	ภาพยนตร์	1978	หลัก +	43	风流才子纪晓岚	ละคร	2001	รอง -	74	大内低手 (李卫当官3)	ละคร	2010	ประกอบ ~
13	乾隆皇与三姑娘	ภาพยนตร์	1980	หลัก +	44	梦断紫禁城	ละคร	2002	รอง -	75	新还珠格格	ละคร	2011	รอง +
14	书剑恩仇录	ภาพยนตร์	1981	รอง -	45	乾隆王朝	ละคร	2002	หลัก +	76	甄嬛传	ละคร	2011	ประกอบ -
15	乾隆皇君臣斗智	ภาพยนตร์	1982	หลัก -	46	铁齿铜牙纪晓岚 第二部 (续)	ละคร	2002	รอง -	77	宫锁珠帘 (宫2)	ละคร	2012	ประกอบ ~
16	书剑恩仇录	ละคร	1984	รอง -	47	七品钦差刘罗锅	ละคร	2002	รอง +	78	钱塘传奇 (乾隆那些事)	ละคร	2013	หลัก +
17	皇上保重	ละคร	1985	หลัก -	48	龙凤奇缘	ละคร	2002	ประกอบ ~	79	画框里的女人	ภาพยนตร์	2013	รอง ~
18	皇上难为	ละคร	1986	หลัก +	49	天下粮仓	ละคร	2002	ประกอบ ~	80	王者清风	ละคร	2013	หลัก +
19	书剑恩仇录	ละคร	1987	รอง -	50	书剑恩仇录	ละคร	2002	รอง -	81	大清盐商	ละคร	2014	รอง +

ตารางที่ 1 (ต่อ)

ลำดับ	ชื่อ	ประเภท	ปี	บทบาทและ ภาพลักษณ์	ลำดับ	ชื่อ	ประเภท	ปี	บทบาทและ ภาพลักษณ์	ลำดับ	ชื่อ	ประเภท	ปี	บทบาทและ ภาพลักษณ์
20	江南书剑情	ภาพยนตร์	1988	รอง -	51	江南京华梦	ละคร	2003	หลัก +	82	宫锁连城	ละคร	2014	ประกอบ ~
21	戈壁恩仇录	ภาพยนตร์	1988	รอง -	52	还珠格格第三部: 天上人间	ละคร	2003	รอง +	83	还珠格格2015	ละคร	2015	รอง ~
22	满清十三皇朝	ละคร	1988	หลัก + / -	53	曹雪芹	ละคร	2003	รอง -	84	乾隆秘史	ละคร	2016	หลัก +
23	风流乾隆	ภาพยนตร์	1991	หลัก +	54	布衣天子	ละคร	2003	หลัก +	85	美人香	ละคร	2016	ประกอบ ~
24	戏说乾隆	ละคร	1991	หลัก +	55	倚天钦差之甘肃米案	ละคร	2004	รอง +	86	糊涂县令郑板桥	ละคร	2016	ประกอบ ~
25	书剑恩仇录	ละคร	1992	รอง -	56	少年大钦差	ละคร	2004	ประกอบ +	87	天下粮田	ละคร	2017	ประกอบ ~
26	戏说乾隆第二部	ละคร	1993	หลัก +	57	少年宝亲王	ละคร	2004	หลัก +	88	如懿传	ละคร	2018	หลัก -
27	梅花烙	ละคร	1993	ประกอบ ~	58	乾隆与香妃	ละคร	2004	หลัก +	89	延禧攻略	ละคร	2018	หลัก +
28	方世玉与乾隆皇	ละคร	1994	หลัก +	59	铁齿铜牙纪晓岚 第三部	ละคร	2004	รอง ~	90	天命	ละคร	2018	ประกอบ ~
29	书剑恩仇录	ละคร	1994	รอง -	60	大清御史之云南铜案	ละคร	2004	ประกอบ -	91	进京城	ภาพยนตร์	2019	ประกอบ ~
30	君临天下	ละคร	1995	ประกอบ ~	61	康熙传奇 (避暑山庄大传奇)	ละคร	2005	ประกอบ ~	92	金枝玉叶 (延禧攻略番外篇)	ละคร	2019	ประกอบ ~
31	宰相刘罗锅	ละคร	1996	รอง +	62	少年嘉庆	ละคร	2005	รอง +	93	刘墉追案	ละคร	2021	ประกอบ ~

หมายเหตุ สัญลักษณ์ + หมายถึง ภาพลักษณ์ในแง่บวก เป็นภาพลักษณ์ที่ทำให้เกิดความรู้สึกดี เป็นไปตามความคาดหวังของสังคม เช่น กตัญญู มีคุณธรรม ใจดี มีเมตตา ฉลาด

สัญลักษณ์ - หมายถึง ภาพลักษณ์ในแง่ลบ

สัญลักษณ์ ~ หมายถึง ภาพลักษณ์ที่ไม่ชัดเจน

สัญลักษณ์ ~ หมายถึง ภาพลักษณ์ที่ไม่ชัดเจน

สัญลักษณ์ ~ หมายถึง ภาพลักษณ์ที่ไม่ชัดเจน

สัญลักษณ์ ~ หมายถึง ภาพลักษณ์ที่ไม่ชัดเจน

สัญลักษณ์ ~ หมายถึง ภาพลักษณ์ที่ไม่ชัดเจน

สัญลักษณ์ ~ หมายถึง ภาพลักษณ์ที่ไม่ชัดเจน

ผู้วิจัยพบว่า มีภาพยนตร์และละครที่ปรากฏตัวละครจักรพรรดิเฉียนหลง จำนวน 93 เรื่อง ตั้งแต่ปี ค.ศ. 1929 จนถึงปัจจุบัน (ค.ศ. 2023) โดยจักรพรรดิเฉียนหลงมีภาพลักษณ์ที่หลากหลาย เช่น ภาพลักษณ์ของจักรพรรดิที่ฉลาด มีสติปัญญา มีคุณธรรม จักรพรรดิที่เจ้าเล่ห์ กะล่อน หูเบา อ่อนแอ พ่อที่ใจดีมีเมตตา สามเณรที่ขี้เล่นและอ่อนโยน สามเณรที่เย็นชา ขี้ระแวง เป็นต้น ในขั้นต้นผู้วิจัยจำแนกบทบาทตัวละครของจักรพรรดิเฉียนหลง ดังนี้

1. จักรพรรดิเฉียนหลงเป็นตัวละครหลัก จำนวน 33 เรื่อง คิดเป็นร้อยละ 35.48
2. จักรพรรดิเฉียนหลงเป็นตัวละครรอง จำนวน 36 เรื่อง คิดเป็นร้อยละ 38.71
3. จักรพรรดิเฉียนหลงเป็นตัวละครประกอบ จำนวน 24 เรื่อง คิดเป็นร้อยละ 25.81

ผู้วิจัยจำแนกภาพลักษณ์ตัวละครของจักรพรรดิเฉียนหลง ดังนี้

1. ภาพลักษณ์บวก จำนวน 42 เรื่อง คิดเป็นร้อยละ 45.16
2. ภาพลักษณ์ลบ จำนวน 25 เรื่อง คิดเป็นร้อยละ 26.88
3. ภาพลักษณ์ไม่ชัดเจน จำนวน 25 เรื่อง คิดเป็นร้อยละ 26.88
4. ภาพลักษณ์ทั้งบวกและลบ จำนวน 1 เรื่อง คิดเป็นร้อยละ 1.08

จากภาพยนตร์และละครที่ปรากฏจักรพรรดิเฉียนหลงในฐานะตัวละครหลัก จำนวน 33 เรื่อง ผู้วิจัยจำแนกภาพลักษณ์ของจักรพรรดิเฉียนหลงได้ดังนี้

1. ภาพลักษณ์บวก จำนวน 27 เรื่อง คิดเป็นร้อยละ 81.82
2. ภาพลักษณ์ลบ จำนวน 5 เรื่อง คิดเป็นร้อยละ 15.15
3. ภาพลักษณ์ทั้งบวกและลบ จำนวน 1 เรื่อง คิดเป็นร้อยละ 3.03

จากภาพยนตร์และละครที่ปรากฏจักรพรรดิเฉียนหลงในฐานะตัวละครรอง จำนวน 36 เรื่อง ผู้วิจัยจำแนกภาพลักษณ์ของจักรพรรดิเฉียนหลงได้ดังนี้

1. ภาพลักษณ์บวก จำนวน 13 เรื่อง คิดเป็นร้อยละ 36.11
2. ภาพลักษณ์ลบ จำนวน 17 เรื่อง คิดเป็นร้อยละ 47.22
3. ภาพลักษณ์ไม่ชัดเจน จำนวน 6 เรื่อง คิดเป็นร้อยละ 16.67

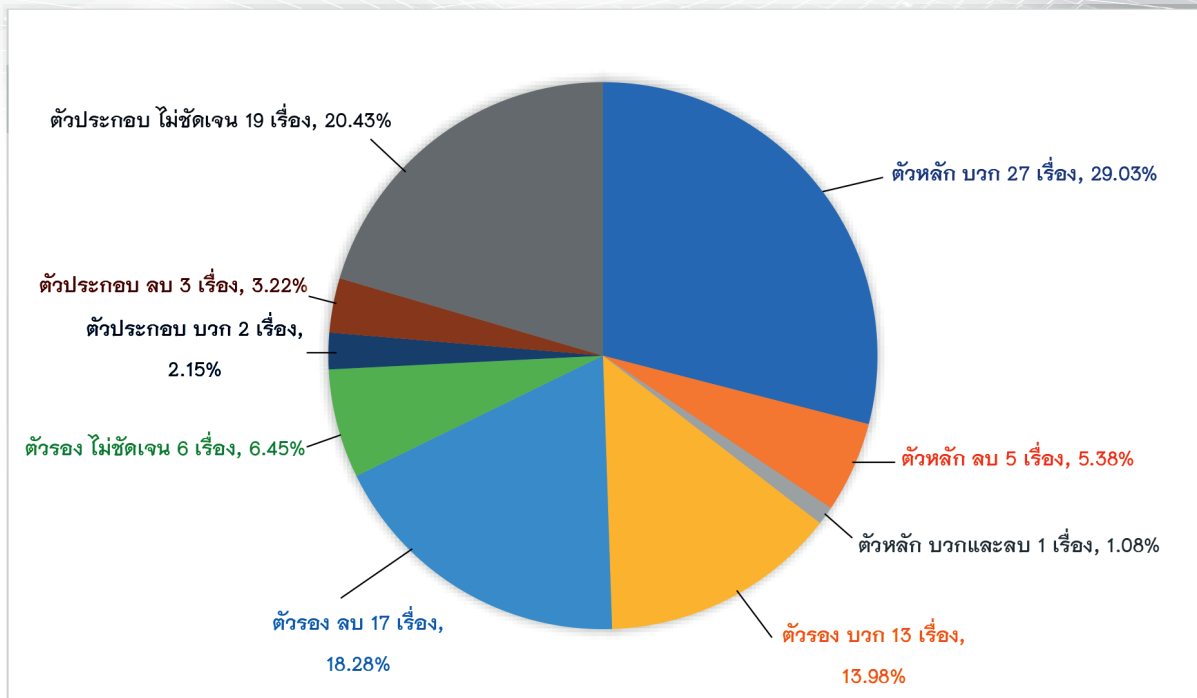
จากภาพยนตร์และละครที่ปรากฏจักรพรรดิเฉียนหลงในฐานะตัวละครประกอบ จำนวน 24 เรื่อง สามารถจำแนกภาพลักษณ์ของจักรพรรดิเฉียนหลงได้ดังนี้

1. ภาพลักษณ์บวก จำนวน 2 เรื่อง คิดเป็นร้อยละ 8.33
2. ภาพลักษณ์ลบ จำนวน 3 เรื่อง คิดเป็นร้อยละ 12.5
3. ภาพลักษณ์ไม่ชัดเจน จำนวน 19 เรื่อง คิดเป็นร้อยละ 79.17

เมื่อสรุปข้อมูลทั้งหมดแล้วพบว่า จากภาพยนตร์และละครที่ปรากฏตัวละครจักรพรรดิเฉียนหลง จำนวน 93 เรื่อง สามารถจำแนกรายละเอียดได้ ดังนี้

1. จักรพรรดิเฉียนหลงเป็นตัวละครหลัก จำนวน 33 เรื่อง แบ่งเป็น
 - 1.1 ตัวละครหลักที่มีภาพลักษณ์บวก จำนวน 27 เรื่อง คิดเป็นร้อยละ 29.03
 - 1.2 ตัวละครหลักที่มีภาพลักษณ์ลบ จำนวน 5 เรื่อง คิดเป็นร้อยละ 15.15
 - 1.3 ตัวละครหลักที่มีภาพลักษณ์ทั้งบวกและลบ จำนวน 1 เรื่อง คิดเป็นร้อยละ 1.08
2. จักรพรรดิเฉียนหลงเป็นตัวละครรอง จำนวน 36 เรื่อง แบ่งเป็น
 - 2.1 ตัวละครรองที่มีภาพลักษณ์บวก จำนวน 13 เรื่อง คิดเป็นร้อยละ 13.98
 - 2.2 ตัวละครรองที่มีภาพลักษณ์ลบ จำนวน 17 เรื่อง คิดเป็นร้อยละ 18.28
 - 2.3 ตัวละครที่มีภาพลักษณ์ไม่ชัดเจน จำนวน 6 เรื่อง คิดเป็นร้อยละ 6.45
3. จักรพรรดิเฉียนหลงเป็นตัวละครประกอบ จำนวน 24 เรื่อง แบ่งเป็น
 - 3.1 ตัวละครประกอบที่มีภาพลักษณ์บวก จำนวน 2 เรื่อง คิดเป็นร้อยละ 2.15
 - 3.2 ตัวละครประกอบที่มีภาพลักษณ์ลบ จำนวน 3 เรื่อง คิดเป็นร้อยละ 3.22
 - 3.3 ตัวละครประกอบที่มีภาพลักษณ์ไม่ชัดเจน จำนวน 19 เรื่อง คิดเป็นร้อยละ 20.43

แผนภูมิที่ 1 ภาพลักษณ์ของจักรพรรดิเขียนลงในบทบาทตัวละครหลัก ตัวละครรอง และตัวละครประกอบ

จะเห็นได้ว่า บทบาทและภาพลักษณ์ของจักรพรรดิเขียนลงในภาพยนตร์และละครที่พบบ่อยมากที่สุด อันดับที่ 1 คือ จักรพรรดิเขียนลงในบทละครหลักที่มีภาพลักษณ์บวก จำนวน 27 เรื่อง คิดเป็นร้อยละ 29.03 อันดับที่ 2 คือ จักรพรรดิเขียนลงในบทละครประกอบที่มีภาพลักษณ์ไม่ชัดเจน จำนวน 19 เรื่อง คิดเป็นร้อยละ 20.43 และอันดับที่ 3 คือ จักรพรรดิเขียนลงในบทละครรองที่มีภาพลักษณ์ลบ จำนวน 17 เรื่อง คิดเป็นร้อยละ 18.28

สรุปผลการวิจัย

ภาพยนตร์เรื่องแรกที่ปรากฏตัวละครจักรพรรดิเขียนลงคือภาพยนตร์ขาวดำไร้เสียง สร้างขึ้นในปี ค.ศ. 1929 จากปีนั้นจนถึงปัจจุบัน (ค.ศ. 2023) มีภาพยนตร์และละครที่ปรากฏตัวละครจักรพรรดิเขียนลงทั้งหมด 93 เรื่อง และมีบทบาทเป็นตัวละครหลัก จำนวน 33 เรื่อง คิดเป็นร้อยละ 35.48 มีบทบาทเป็นตัวละครรอง จำนวน 36 เรื่อง คิดเป็นร้อยละ 38.71 มีบทบาทเป็นตัวละครประกอบ จำนวน 24 เรื่อง คิดเป็นร้อยละ 25.81

ผู้วิจัยจำแนกภาพลักษณ์ตัวละครของจักรพรรดิเขียนลงได้เป็น ภาพลักษณ์บวก จำนวน 42 เรื่อง

คิดเป็นร้อยละ 45.16 ภาพลักษณ์ลบ จำนวน 25 เรื่อง คิดเป็นร้อยละ 26.88 ภาพลักษณ์ไม่ชัดเจน จำนวน 25 เรื่อง คิดเป็นร้อยละ 26.88 ภาพลักษณ์ทั้งบวกและลบ จำนวน 1 เรื่อง คิดเป็นร้อยละ 1.08

บทบาทและภาพลักษณ์ของจักรพรรดิเขียนลงที่ปรากฏในภาพยนตร์และละครที่พบบ่อยมากที่สุด คือ ตัวละครหลักที่มีภาพลักษณ์บวก จำนวน 27 เรื่อง คิดเป็นร้อยละ 29.03

จักรพรรดิเขียนลงปรากฏภาพลักษณ์ในภาพยนตร์และละครทั้งหมด 12 ภาพลักษณ์ รวมถึงไม่ปรากฏภาพลักษณ์เป็นครั้งแรกในปี ค.ศ. 1993 ตัวละครจักรพรรดิเขียนลงถูกวางบทบาทเป็นเพียงรัชสมัยเท่านั้น กล่าวคือ เนื้อเรื่องดำเนินในรัชสมัยของจักรพรรดิเขียนลง แต่จักรพรรดิเขียนลงไม่มีบทบาทต่อเนื่องเรื่องและไม่ปรากฏภาพลักษณ์ ส่วนภาพลักษณ์ 12 ภาพลักษณ์ที่ปรากฏได้แก่ 1. จักรพรรดิผู้มีคุณธรรมและรักความสนุกสนาน 2. จักรพรรดิที่มีความเจ้าเล่ห์และต้องการครอบครองภรรยาของผู้อื่น 3. จักรพรรดิผู้มีความกล้าหาญไม่รักคำพูด 4. จักรพรรดิผู้ไร้ความสามารถ อ่อนแอ หูเบา 5. จักรพรรดิที่เปลี่ยนแปลงจากผู้วิริยะอุตสาหะไปเป็นผู้ที่มั่งนัสนา 6. จักรพรรดิที่มีสติปัญญา รู้จักเลือกใช้คน

7. พ่อที่ใจดีมีเมตตา 8. เด็กหนุ่มที่ฉลาด มีสติปัญญา
9. พ่อที่เลอะเลือน หูเบา หวงอำนาจ 10. เด็กหนุ่มที่ฉลาด
แต่ซี้ระแวง 11. สามีที่ซี้ระแวง ไม่เชื่อใจคนรัก 12. สามีที่
ฉลาด ตลก และซี้เล่น

ในช่วงแรก จักรพรรดิเฉียนหลงมักมีภาพลักษณ์
ของจักรพรรดิผู้ปกครองประเทศในแง่บวกต่าง ๆ ทั้งด้านบวก
และด้านลบ เช่น มีคุณธรรม มีสติปัญญา รักความสนุกสนาน
เจ้าเล่ห์ กลับกโลก อ่อนแอ หูเบา ประเด็นที่น่าสนใจ
คือ หากจักรพรรดิเฉียนหลงเป็นตัวละครหลัก มักจะมี
ภาพลักษณ์ในแง่บวก แต่หากจักรพรรดิเฉียนหลงเป็น
ตัวละครรอง มักมีภาพลักษณ์ในแง่ลบ เพื่อชูโรงให้บุคคลอื่น
ซึ่งเป็นตัวละครหลักมีภาพลักษณ์ที่ดูโดดเด่นมากกว่า
จักรพรรดิเฉียนหลงมีจุดเปลี่ยนของภาพลักษณ์อย่าง
ชัดเจนในปี ค.ศ. 2018 จากละครเรื่อง องค์หญิงกำมะลอ
คือ ปรากฏภาพลักษณ์ของพ่อผู้ใจดีและมีเมตตา ต่อมา
ในปี ค.ศ. 2004 จักรพรรดิเฉียน หลงปรากฏภาพลักษณ์
แตกต่างอีกครั้ง คือ ภาพลักษณ์ของเด็กหนุ่มที่ฉลาด
จากละครเรื่อง เล้าเหวียนเป่าชินหวัง และในปี ค.ศ. 2018
จักรพรรดิเฉียนหลงปรากฏภาพลักษณ์ใหม่ คือ ภาพลักษณ์
ของสามี โดยปรากฏภาพลักษณ์ของสามีในแง่บวก ฉลาด
ตลก ซี้เล่น จากละครเรื่อง เหยียนลี่กงแล้ว และปรากฏ
ภาพลักษณ์ของสามีในแง่ลบ ซี้ระแวง ไม่เชื่อใจคนรัก
จากละครเรื่อง หูอี้จ้วน

ภาพลักษณ์ของจักรพรรดิเฉียนหลงเกิด
การเปลี่ยนแปลงอย่างต่อเนื่องตั้งแต่อดีต (ค.ศ. 1929)
จนถึงปัจจุบัน (ค.ศ. 2023) ซึ่งในอนาคตอาจมีการเปลี่ยนแปลง
อีกก็เป็นได้ ขึ้นอยู่กับข้อมูลทางประวัติศาสตร์ที่อาจ
ค้นพบเพิ่มเติมหรือจินตนาการของนักประพันธ์ ผู้เขียนบท
ผู้กำกับของภาพยนตร์ ละคร รวมวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

อภิปรายผลการวิจัย

ผู้วิจัยทำการอภิปรายผลการวิจัยใน 2 ประเด็น
คือ 1. การศึกษาภาพลักษณ์ของจักรพรรดิเฉียนหลง
ที่ปรากฏในภาพยนตร์และละคร และ 2. การศึกษา
การเปลี่ยนแปลงภาพลักษณ์ของจักรพรรดิเฉียนหลง
ที่ปรากฏในภาพยนตร์และละคร

1. การศึกษาภาพลักษณ์ของจักรพรรดิเฉียนหลง
ที่ปรากฏในภาพยนตร์และละคร

หากจักรพรรดิเฉียนหลงเป็นตัวละครหลัก
มักมีภาพลักษณ์ในด้านบวก จากภาพยนตร์และละคร
ที่จักรพรรดิเฉียนหลงเป็นตัวละครหลัก จำนวน 33 เรื่อง
จักรพรรดิเฉียนหลงมีภาพลักษณ์ในด้านบวก เช่น มีคุณธรรม
มีสติปัญญา รักความสนุกสนาน มีเมตตา มีความมานะ
อดสาหัส เป็นต้น มากถึง 27 เรื่อง คิดเป็นร้อยละ 81.82
มีภาพลักษณ์ทั้งบวกและลบ กล่าวคือ เป็นจักรพรรดิที่มี
วิริยะอดสาหัส ตั้งใจบริหารบ้านเมืองในวัยหนุ่ม แต่มี
ภาพลักษณ์เปลี่ยนไปเป็นจักรพรรดิที่มุ่งเน้นการเสพหา
ความสุขในช่วงบั้นปลายชีวิต จำนวน 1 เรื่อง คิดเป็นร้อยละ
3.03 คือ ภาพลักษณ์ในละครเรื่อง หม่านซิงสื่อซานหวงเฉา
《满清十三皇朝》 (1988) และมีภาพลักษณ์ใน
ด้านลบ 5 เรื่อง คิดเป็นร้อยละ 15.15 ซึ่งด้านลบที่ปรากฏนั้น
มีความแตกต่างกันตามเนื้อเรื่อง คือ ภาพลักษณ์ที่ปรากฏใน
ภาพยนตร์เรื่อง เชียงเพย 《香妃》 (1940) จักรพรรดิ
เฉียนหลงจะมีลักษณะเจ้าเล่ห์และอยากได้ภรรยาผู้อื่น
มาครอบครอง ภาพลักษณ์ที่ปรากฏในละครเรื่อง ฮองเต้
จอมพิชิต 《乾隆皇君臣斗智》 (1982) จักรพรรดิ
เฉียนหลงจะถูกนำเสนอว่ามีความสามารถไม่เทียบเท่า
ขุนนางของตน ภาพลักษณ์ที่ปรากฏในภาพยนตร์
เรื่อง ฮองเต้เจ้าสำราญ (1985) จักรพรรดิเฉียนหลงจะมี
ความอ่อนแอ ถูกผู้อื่นหลอกและผิดหวัง ภาพลักษณ์
ที่ปรากฏในละครเรื่อง จอมจักรพรรดิเฉียนหลง 《乾隆
大帝》 (1997) จักรพรรดิเฉียนหลงเมื่อสืบราชสมบัติแล้ว
กลายเป็นผู้บ้าอำนาจและลืมนบุญคุณ ภาพลักษณ์ที่ปรากฏ
ในละครเรื่อง หูอี้จ้วน (2018) จักรพรรดิเฉียนหลง
เป็นสามีที่ซี้ระแวง ไม่เชื่อใจคนรัก ไม่มั่นคงในความรัก
ซึ่งหากดูจากชื่อเรื่องภาพยนตร์และละครแล้วจะพบว่า
ชื่อเรื่องที่เป็นตัวละครอื่น ได้แก่ เชียงเพย (1940) และ
หูอี้จ้วน (2018) แม้จักรพรรดิเฉียนหลงจะเป็นตัวละครหลัก
เพราะเป็นจักรพรรดิผู้ครองราชบัลลังก์และเป็นสามีของ
นางเอก แต่โครงเรื่องต้องการชูให้นางเอกเป็นตัวเด่น
มีความน่าสนใจและน่าเห็นใจ จักรพรรดิเฉียนหลง
จึงถูกสร้างให้มีภาพลักษณ์ในด้านลบ

จากภาพยนตร์และละครที่จักรพรรดิเฉียนหลง
เป็นตัวละครรอง จำนวน 36 เรื่อง จักรพรรดิเฉียนหลง
จะถูกนำเสนอให้มีภาพลักษณ์ในด้านลบมากที่สุด

คิดเป็นร้อยละ 47.22 หรือ 17 เรื่อง ประเด็นที่น่าสนใจคือละครเหล่านี้มักมีชื่อเรื่องเป็นขุนนางของเฉียนหลง เช่น ละครเรื่อง ต้าทานกวนเหอเซิน 《大贪官和坤》 (1998) จักรพรรดิเฉียนหลงมีภาพลักษณ์ที่เป็นคนหุบปาก หลงเชื่อขุนนางคดโกง ละครเรื่อง เฟิงหลิวไฉจื่อจี้เสี่ยวหลาน 《风流才子纪晓岚》 (2001) จักรพรรดิเฉียนหลงหลงใหลในสตรีจนยอมละทิ้งบ้านเมือง ละครเรื่อง เฉาเสวียฉิน 《曹雪芹》 (2003) จักรพรรดิเฉียนหลงจะยึดความเห็นตนเองเป็นใหญ่ หากไม่พอใจจะสั่งลงโทษ ละครเรื่อง หลี่เว่ยฉือกวน 《李卫辞官》 (2006) จักรพรรดิเฉียนหลงมีพระชนมายุน้อย ไร้ประสบการณ์ เก่งสู้ขุนนางไม่ได้ ซึ่งผู้วิจัยเห็นว่า ผู้สร้างอาจต้องการชูให้ตัวละครเอกซึ่งก็คือขุนนางของจักรพรรดิเฉียนหลงเป็นตัวละครหลักหรือตัวเด่น จักรพรรดิเฉียนหลงจึงถูกนำเสนอให้มีความสามารถน้อย หลงเชื่อคนผิด หลงใหลสตรีหรือยึดตนเองเป็นศูนย์กลาง และยังรวมถึงภาพยนตร์และละครกลุ่ม จอมใจจอมยุทธ์ หรือ ซูเจี้ยนอินเฉียวลู 《书剑恩仇录》 ที่สร้างซ้ำถึง 9 ครั้ง ในปี ค.ศ. 1960 ค.ศ. 1976 ค.ศ. 1981 ค.ศ. 1984 ค.ศ. 1987 ค.ศ. 1992 ค.ศ. 1994 ค.ศ. 2002 ค.ศ. 2009 และภาพยนตร์เรื่อง เจียงหนานซูเจี้ยนฉิง 《江南书剑情》 (1988) ซึ่งดัดแปลงมาจากนิยายของกิมย้ง (金庸) เรื่องจอมใจจอมยุทธ์ หรือ ตำนานอักษรรกระบี่ 《书剑恩仇录》 เผยแพร่ครั้งแรกเมื่อปี ค.ศ. 1955 ภาพยนตร์และละครกลุ่มนี้จะนำเสนอจักรพรรดิเฉียนหลงให้มีภาพลักษณ์ในด้านลบ เป็นผู้ที่มีความลึกลับ ไม่รักษาคำพูด เห็นแก่ประโยชน์ส่วนตน เพื่อยกให้เฉินจยาหลว (陈家洛) ผู้เป็นพระเอกมีบทบาทที่เด่นกว่า แต่ภาพยนตร์และละครอีกร้อยละ 36.11 หรือ 13 เรื่อง นำเสนอให้จักรพรรดิเฉียนหลงเป็นตัวละครรองที่มีภาพลักษณ์ในด้านบวก เช่น ละครเรื่อง โจ้เซียงหลิวหลวักว 《宰相刘罗锅》 (1996) จักรพรรดิเฉียนหลงเป็นผู้มีสติปัญญา รู้จักเลือกใช้คน ละครเรื่อง องค์หญิงกำมะลอ 《还珠格格》 (1998) จักรพรรดิเฉียนหลงเป็นพ่อที่มีความใจดีและมีเมตตา ละครเรื่อง หยางโจวปาไกวี่ 《扬州八怪》 (2000) จักรพรรดิเฉียนหลงเป็นผู้ที่มีความฉลาดและปรีชาสามารถ ละครเรื่อง ซิผั่นฉินไชหลิวหลวักว 《七品钦差刘

罗锅》 (2002) จักรพรรดิเฉียนหลงเป็นผู้ที่คำนึงถึงประโยชน์ของบ้านเมือง เป็นต้น นอกจากนี้ ภาพยนตร์และละครอีกร้อยละ 16.67 หรือ 6 เรื่อง นำเสนอให้เฉียนหลงเป็นตัวละครรองที่มีภาพลักษณ์ไม่ชัดเจน ได้แก่ ละครเรื่อง หวงกงเป๋ยเป๋ย 《皇宫宝贝》 (2001) ละครเรื่อง จี้เสี่ยวหลาน นักปราชญ์จอมทะเล้น ตอนที่ 2 《铁齿铜牙纪晓岚第二部》 (2002) ละครเรื่อง จี้เสี่ยวหลาน นักปราชญ์จอมทะเล้น ตอนที่ 3 《铁齿铜牙纪晓岚第三部》 (2004) ละครเรื่อง จี้เสี่ยวหลาน นักปราชญ์จอมทะเล้น ตอนที่ 4 《铁齿铜牙纪晓岚第四部》 (2009) ภาพยนตร์เรื่อง ฮว่าซวงหลี่เตอะหนี่ว่เหริน 《画框里的女人》 (2013) และละครเรื่อง องค์หญิงกำมะลอ 2015 《还珠格格2015》 (2015) กล่าวคือ จักรพรรดิเฉียนหลงปรากฏในภาพยนตร์และละครเหล่านี้ในฐานะตัวละครรองที่มีบทบาทในเรื่องแต่ไม่แสดงภาพลักษณ์อย่างเด่นชัดว่ามีลักษณะนิสัยในด้านบวกหรือลบ ผู้วิจัยจึงจัดรวบรวมอยู่ในกลุ่มที่มีภาพลักษณ์ไม่ชัดเจน

กลุ่มสุดท้ายคือกลุ่มภาพยนตร์และละครที่จักรพรรดิเฉียนหลงเป็นตัวละครประกอบ มีจำนวน 24 เรื่อง โดยจักรพรรดิเฉียนหลงเป็นตัวละครประกอบที่มีภาพลักษณ์ไม่ชัดเจนมากถึง 19 เรื่อง คิดเป็นร้อยละ 79.17 เช่น ละครเรื่อง ตำนานรักดอกเหมยรักสะท้านแผ่นดิน 《梅花烙》 (1993) ละครเรื่อง จวินหลินเทียนชยา 《君临天下》 (1995) ละครเรื่อง ยงเจิ้งจอมราชันย์ 《雍正王朝》 (1999) ละครเรื่อง จิวซุยเซียนไท่เหยีย 《九岁县太爷》 (2001) ละครเรื่อง หลงเฟิงฉีหยวน 《龙凤奇缘》 (2002) เป็นต้น ในภาพยนตร์และละครกลุ่มนี้ จักรพรรดิเฉียนหลงจะมีบทบาทในเรื่องน้อยมากและจะไม่ปรากฏลักษณะนิสัยให้เห็นว่ามีภาพลักษณ์ในด้านบวกหรือลบ โดยส่วนมากจะปรากฏตัวในฐานะผู้ครองราชบัลลังก์องค์ปัจจุบันและสั่งการให้ตัวละครหลักหรือตัวละครอื่น ๆ ไปดำเนินการกิจตามเนื้อเรื่อง มีเพียงส่วนน้อยที่ปรากฏตัวในฐานะพระโอรสของผู้ครองราชย์บัลลังก์ ได้แก่ ละครเรื่อง ยงเจิ้งจอมราชันย์ (1999) ละครเรื่อง จอมนางวังต้องห้าม 2 หรือ เจาะเวลาตามหาหัวใจ 2 《宫锁珠帘》 (2012) และละครเรื่อง

จอมนางวังต้องห้าม 3 《宫锁连城》 (2014) แต่ก็มีภาพยนตร์และละครส่วนหนึ่งที่แม้ว่าจักรพรรดิเขียนหลงจะเป็นตัวละครประกอบและมีบทบาทน้อย แต่ก็ปรากฏลักษณะนิสัยในด้านบวกหรือลบ ซึ่งภาพยนตร์และละครที่จักรพรรดิเขียนหลงเป็นตัวประกอบและมีภาพลักษณ์ในด้านบวก มีจำนวน 2 เรื่อง คิดเป็นร้อยละ 8.33 ได้แก่ ละครเรื่อง เล่าเหียนต้าฉินไซ 《少年大钦差》 (2004) จักรพรรดิเขียนหลงมีภาพลักษณ์ที่รักความสนุกสนานและมีวิทยายุทธ และละครเรื่อง เกียจู้ยิ่นหย่า 《铁嘴银牙》 (2007) จักรพรรดิเขียนหลงเป็นผู้ที่มีความร่าเริงและชื่นชอบคนมีความสามารถ ส่วนภาพยนตร์และละครที่จักรพรรดิเขียนหลงเป็นตัวประกอบและมีภาพลักษณ์ในด้านลบ มีจำนวน 3 เรื่อง คิดเป็นร้อยละ 12.5 ได้แก่ ละครเรื่อง ต้าชิงอี๋วี่ลือจื่ออวี่หนานกงอัน 《大清御史之云南铜案》 (2004) จักรพรรดิเขียนหลงเป็นผู้ที่หยาบและเชื่อขุนนางโดยไม่ไตร่ตรอง ละครเรื่อง จยาชิงหวงตี้ 《嘉庆皇帝》 (2007) จักรพรรดิเขียนหลงเป็นผู้ที่เลอะเลือนในยามแก่ หลงเชื่อขุนนางทุจริตและไม่ยกอำนาจให้จักรพรรดิองค์ปัจจุบัน และละครเรื่อง เจินหวนจ้วน 《甄嬛传》 (2011) จักรพรรดิเขียนหลงเป็นโอรสของจักรพรรดิองค์ปัจจุบัน เป็นเด็กหนุ่มที่ฉลาดแต่มีความซื่อตรง โดยระแวงมารดาเลี้ยงของตนเป็นพิเศษ แม้จะได้ขึ้นครองราชย์แล้วก็ตาม

2. การศึกษาการเปลี่ยนแปลงภาพลักษณ์ของจักรพรรดิเขียนหลงที่ปรากฏในภาพยนตร์และละคร

ภาพลักษณ์แรกของจักรพรรดิเขียนหลงที่ปรากฏในภาพยนตร์ คือ ภาพลักษณ์ของจักรพรรดิที่รักความสนุกสนาน ชอบท่องเที่ยว มีคุณธรรมช่วยเหลือผู้อื่น ดังเช่นในภาพยนตร์เรื่องที่ 1 เขียนหลงโหยวเจียงหนาน (1929) และเรื่องที่ 2 เขียนหลงชยาเจียงหนาน 《乾隆下江南》 (1940) แต่ภาพยนตร์ในยุคเดียวกันอีกเรื่องหนึ่งคือ เซียงเพย (1940) จักรพรรดิเขียนหลงปรากฏภาพลักษณ์ของผู้นำที่มีความเจ้าเล่ห์ ต้องการครอบครองภรรยาผู้อื่น ภาพยนตร์ในยุคถัดมา เช่น เรื่อง เขียนหลงหวงโหยวเจียงหนาน 《乾隆皇游江南》 (1956) เขียนหลงหวงต้าเน่าวันฮั่วโหลว 《乾隆皇大闹万花楼》 (1956) เขียนหลงหวงต้าเน่าฮั่วโหลว

《乾隆皇大闹杏花楼》 (1963) เขียนหลงเซียงเพยเพิงหลิวจิ้ง 《乾隆香妃风流帐》 (1974) เขียนหลงหวงฉีอี๋วี่จี้ 《乾隆皇奇遇记》 (1976) เขียนหลงชยาเจียงหนาน 《乾隆下江南》 (1977) เขียนหลงชยาหยางโจว 《乾隆下扬州》 (1978) เขียนหลงหวงอี๋วี่ชานกุเหนียง 《乾隆皇与三姑娘》 (1980) เป็นต้น จักรพรรดิเขียนหลงยังคงมีภาพลักษณ์ดั้งเดิมคือเป็นคนรักความสนุกสนาน มีคุณธรรม ซึ่งภาพยนตร์เหล่านี้ล้วนเป็นภาพยนตร์แนวตลก เบาสมอง บันเทิง

ภาพยนตร์ จอมใจจอมยุทธ์ (1960) เป็นภาพยนตร์ที่สร้างมาจากบทประพันธ์ ตำนานอักษรกระบี่ ของกิมย้ง ในปี ค.ศ. 1955 จักรพรรดิเขียนหลงมีบทบาทเป็นตัวละครที่มีภาพลักษณ์ในด้านลบเป็นครั้งแรก มีความลึกลับลอกไม่รักษาคำพูด ภาพยนตร์และละครที่สร้างมาจากบทประพันธ์เรื่องนี้ภายหลังในปี ค.ศ. 1976 ค.ศ. 1981 ค.ศ. 1984 ค.ศ. 1987 ค.ศ. 1992 ค.ศ. 1994 ค.ศ. 2002 ค.ศ. 2009 และภาพยนตร์เรื่อง เจียงหนานซูเจี้ยนฉิง ในปี ค.ศ. 1988 ต่างก็สร้างให้เขียนหลงเป็นจักรพรรดิที่มีความเป็นผู้นำด้วยกันทั้งสิ้น

ภาพยนตร์เรื่อง ฮองเต้จอมพิชิต (1982) จักรพรรดิเขียนหลงเริ่มเป็นตัวละครหลักที่มีภาพลักษณ์ในด้านลบคือเป็นผู้นำที่มีความสามารถไม่เทียบเท่ากับขุนนางของตนเอง ต่อมา ละครเรื่อง ฮองเต้เจ้าสำราญ (1985) จักรพรรดิเขียนหลงยังคงเป็นตัวละครหลักที่มีภาพลักษณ์ในแง่ลบคือ เป็นคนที่อ่อนแอและถูกหลอก ละครเรื่อง ต้าทานกวนเหอเซิน 《大贪官和坤》 (1998) เป็นคนหยาบ หลงเชื่อขุนนางคดโกง เป็นต้น

ละครเรื่อง หม่านชิงลือชานหวงเฉา 《满清十三皇朝》 (1988) เป็นละครที่มีความยาวถึง 162 ตอน และใช้เวลาฉายถึง 4 ปี ละครเรื่องนี้มีความแตกต่างจากภาพยนตร์และละครเรื่องอื่น ๆ คือ เรื่องอื่นมักกล่าวถึงเนื้อเรื่องในช่วงเวลาสั้น ๆ เช่น ช่วงเสด็จประพาสนอกวัง แต่ละครเรื่องนี้แสดงให้เห็นถึงช่วงเวลาของจักรพรรดิทั้ง 13 พระองค์ของราชวงศ์ชิง ดังนั้นผู้ชมจะเห็นตั้งแต่จักรพรรดิเขียนหลงเริ่มครองราชย์ไปจนถึงช่วงที่มีพระชนมายุมากแล้ว ภาพลักษณ์ของจักรพรรดิเขียนหลง

จะมีการเปลี่ยนแปลงจากบวกลบไปสู่วัยในละครเรื่องนี้ กล่าวคือ ในช่วงที่เริ่มครองราชย์ จักรพรรดิเฉียนหลงจะเป็นผู้ตั้งม็วยี่ฮะฮูตสาหะ ตั้งใจบริหารบ้านเมือง แต่ในช่วงบั้นปลายของชีวิตกลายเป็นผู้ที่มุ่งเน้นเสพหาความสุข ซึ่งถือเป็นภาพยนตร์เรื่องแรกและเรื่องเดียวที่นำเสนอภาพลักษณ์ของจักรพรรดิเฉียนหลงแบบครอบคลุมและสมจริง

จักรพรรดิเฉียนหลงปรากฏบทบาทแตกต่างออกไปอีกครั้งในละครเรื่อง ตำนานรักดอกเหมย รักสะท้านแผ่นดิน (1993) คือเป็นตัวละครประกอบที่ไม่มีบทบาทในเรื่องมากนัก แต่มีความสำคัญในฐานะเป็นรัชสมัยที่ดำเนินเรื่องและจักรพรรดิเฉียนหลงเป็นผู้สั่งการทำให้เกิดเหตุการณ์อื่น ๆ ตามมา เช่นในละครเรื่องนี้ จักรพรรดิเฉียนหลงเป็นผู้สั่งการให้พระเอกแต่งงาน ซึ่งหลังจากละครเรื่องนี้ จักรพรรดิเฉียนหลงจะปรากฏตัวในฐานะตัวละครประกอบอีกบ่อยครั้ง เช่น ละครเรื่อง จวินหลินเทียนชยา 《君临天下》 (1995) ละครเรื่อง จิวซุยเสี้ยนไท่เหยีย (2001) ละครเรื่อง หลงเฟิงฉีหยวน (2002)

ต่อมา จักรพรรดิเฉียนหลงเริ่มปรากฏภาพลักษณ์ในฐานะตัวละครที่มีบทบาทในด้านบวก คือ เป็นผู้จักรพรรดิที่มีสติปัญญา รู้จักเลือกใช้คน และมอบหมายภารกิจให้ตัวละครเอกหรือตัวละครอื่นไปกระทำ เช่น ละครเรื่อง ใจเซียงหลิวหลัวกั๋ว (1996) ละครเรื่อง หยาวโจวปาไกว (2000) ละครเรื่อง ซิ่ผินฉินไซหลิวหลัวกั๋ว (2002)

ในปี ค.ศ. 1998 เกิดละครที่ทำให้จักรพรรดิเฉียนหลงมีภาพลักษณ์ใหม่ คือ ภาพลักษณ์ของพ่อที่ใจดี มีเมตตา จากละครเรื่อง องค์หญิงก้ามะลอ (1998) รวมถึงภาคต่อของละครเรื่องนี้ คือ องค์หญิงก้ามะลอ ภาค 2 《还珠格格第二部》 (1999) และองค์หญิงก้ามะลอ ภาค 3 《还珠格格第三部》 (2003)

ซึ่งหลังจากนี้จะปรากฏตัวละครจักรพรรดิเฉียนหลงในฐานะพ่อที่ใจดีจากละครเรื่องอื่น ๆ ตามมา เช่น ละครเรื่อง หวงกงเปาเป้ย 《皇宫宝贝》 (2001) ละครเรื่อง เล้าเหยินจยาซิง (2005) แต่ละครเรื่อง จยาซิงหวงตี้ (2007) ได้นำเสนอให้เฉียนหลงมีภาพลักษณ์พ่อที่เลอะเลือน หูเบา หวงอำนาจ ไม่ยอมยกอำนาจให้จักรพรรดิจยาซิง

จากละครเรื่อง ยงเจิ้งจอมราชันย์ (1999) ตัวละครจักรพรรดิเฉียนหลงปรากฏในบทบาทของพระโอรสของจักรพรรดิยงเจิ้ง แต่ไม่แสดงลักษณะนิสัยมากนัก จนกระทั่งละครเรื่อง เล้าเหยินเปาซินหวัง 《少年宝亲王》 (2004) และละครเรื่อง ซังซุผิง (2008) จึงปรากฏภาพลักษณ์ของพระโอรสหรือเด็กหนุ่มที่ฉลาด มีความสามารถและสติปัญญา มีคุณธรรม และต่อมาในปี ค.ศ. 2011 จากละครเรื่อง เจินหวนจ้วน จักรพรรดิเฉียนหลงปรากฏภาพลักษณ์ใหม่คือ เด็กหนุ่มที่ฉลาด แต่มีความซื่อตรง กล่าวคือ ระวังมารดาเลี้ยงเพราะมีลูกชายแท้ ๆ อีกคน แม้ตนจะได้ขึ้นครองราชย์แล้วก็ตาม

ภาพลักษณ์ล่าสุดที่ปรากฏของจักรพรรดิเฉียนหลงคือภาพลักษณ์ของสามี ซึ่งนำเสนอในมุมมองของการเป็นสามีหรือคนรักมากกว่าการเป็นจักรพรรดิผู้ปกครองประเทศ ปรากฏในละครเรื่อง หรู้อี้จ้วน (2018) และละครเรื่อง เหียนลิ่งเลว (2018) โดยละครสองเรื่องนี้นำเสนอภาพลักษณ์ของสามีที่แตกต่างกัน ในละครเรื่อง หรู้อี้จ้วน จักรพรรดิเฉียนหลงจะมีความซื่อตรง ไม่มั่นคงในความรัก ไม่เชื่อใจคนรัก เป็นภาพลักษณ์ของสามีในด้านลบ แต่ละครเรื่อง เหียนลิ่งเลว จักรพรรดิเฉียนหลงจะมีความตลก ขี้เล่น ฉลาด เชื่อใจและตามใจคนรัก ซึ่งจะเป็นภาพลักษณ์ของสามีในด้านบวก

ผู้วิจัยสรุปข้อมูลภาพการเปลี่ยนแปลงภาพลักษณ์ของจักรพรรดิเฉียนหลง ดังนี้

พิมพ์เอกสาร ปีที่ 19 ฉบับที่ 2 เดือนกรกฎาคม - ธันวาคม 2566

ภาพลักษณ์ที่ 1 จักรพรรดิผู้มีคุณธรรมและรักความสนุกสนาน
ปรากฏครั้งแรกใน 《乾隆游江南》 (1929)

ภาพลักษณ์ที่ 2 จักรพรรดิที่มีความเจ้าเล่ห์ ต้องการครอบครองภรรยาผู้อื่น
ปรากฏครั้งแรกใน 《香妃》 (1940)

ภาพลักษณ์ที่ 3 จักรพรรดิผู้มีความกล้ากล้า ไม่รักษาคำพูด
ปรากฏครั้งแรกใน 《书剑恩仇录》 (1960)

ภาพลักษณ์ที่ 4 จักรพรรดิผู้มีความสามารถไม่เท่ากับขุนนางของตน อ่อนแอ หูเบา
ปรากฏครั้งแรกใน 《乾隆皇君臣斗智》 (1982)

ภาพลักษณ์ที่ 5 จักรพรรดิที่เปลี่ยนแปลงจากผู้วิริยะอุตสาหะไปเป็นผู้ที่มั่งนั้เสพลุข
ปรากฏครั้งแรกใน 《满清十三皇朝》 (1988)

ไม่ปรากฏภาพลักษณ์ ดำเนินเนื้อเรื่องในรัชสมัยของเฉียนหลง
ปรากฏลักษณะนี้ครั้งแรกใน 《梅花烙》 (1993)

ภาพลักษณ์ที่ 6 จักรพรรดิที่มีสติปัญญา รู้จักเลือกใช้คน
ปรากฏครั้งแรกใน 《宰相刘罗锅》 (1998)

ภาพลักษณ์ที่ 7 พ่อที่ใจดีมีเมตตา
ปรากฏครั้งแรกใน 《还珠格格》 (1998)

ภาพลักษณ์ที่ 8 เด็กหนุ่มที่ฉลาด มีสติปัญญา
ปรากฏครั้งแรกใน 《少年宝亲王》 (2004)

ภาพลักษณ์ที่ 9 พ่อที่เลอะเลือน หูเบา หวงอำนาจ
ปรากฏครั้งแรกใน 《嘉庆皇帝》 (2007)

ภาพลักษณ์ที่ 10 เด็กหนุ่มที่ฉลาดแต่ชั่วร้าย โดยเฉพาะกับมารดาเลี้ยงของตน
ปรากฏครั้งแรกใน 《甄嬛传》 (2011)

ภาพลักษณ์ที่ 11 สามเณรที่ชั่วร้าย ไม่เชื่อใจคนรัก
ปรากฏครั้งแรกใน 《如懿传》 (2018)

ภาพลักษณ์ที่ 12 สามเณรที่ฉลาด ตลก ขี้เล่น
ปรากฏครั้งแรกใน 《延禧攻略》 (2018)

ภาพที่ 1 การเปลี่ยนแปลงภาพลักษณ์ของจักรพรรดิเฉียนหลง

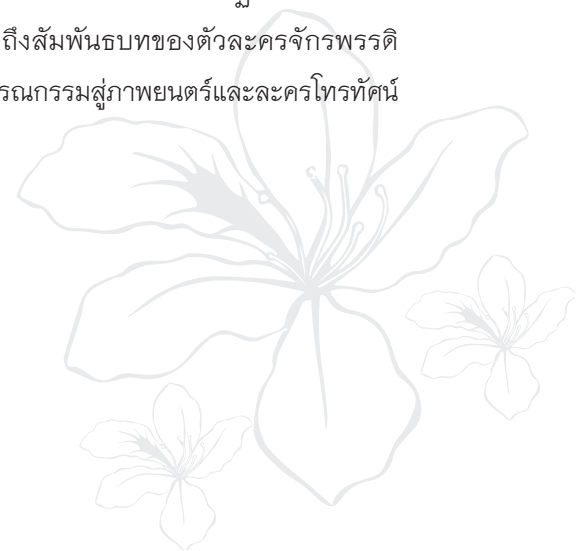
ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะเพื่อการนำผลการวิจัยไปใช้

สำหรับผู้สนใจศึกษาภาพลักษณ์และการเปลี่ยนแปลงภาพลักษณ์ของตัวละครที่ปรากฏในวรรณกรรม ภาพยนตร์ และละครโทรทัศน์ สามารถนำงานวิจัยนี้เป็นแนวทางในการศึกษาต่อได้ โดยเริ่มจากการเก็บข้อมูลตัวละคร แบ่งเป็นบทบาทของตัวละคร คือ ตัวละครหลัก ตัวละครรอง ตัวละครประกอบ ภาพลักษณ์ของตัวละคร คือ ภาพลักษณ์บวก ภาพลักษณ์ลบ ภาพลักษณ์ที่ไม่ชัดเจน ไม่ปรากฏภาพลักษณ์ หรืออาจเกิดความเปลี่ยนแปลงจากภาพลักษณ์บวกไปลบ หรือลบไปบวก ภายในเรื่องเดียวกันก็ได้ แล้วจึงเก็บข้อมูลเชิงรายละเอียดว่า ตัวละครนั้นเป็นใคร มีลักษณะนิสัยอย่างไร เช่น พ่อที่ใจดี ลูกที่เกเร จักรพรรดิที่ปรีชาสามารถ ขุนนางที่เจ้าเล่ห์ เป็นต้น

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

จากงานวิจัยนี้จะเห็นได้ว่า ภาพลักษณ์ของจักรพรรดิเฉียนหลงเกิดการเปลี่ยนแปลงอย่างต่อเนื่อง ตั้งแต่อดีต (ค.ศ. 1929) จนถึงปัจจุบัน (ค.ศ. 2023) ซึ่งในอนาคตอาจมีการเปลี่ยนแปลงอีกก็เป็นได้ ขึ้นอยู่กับข้อมูลทางประวัติศาสตร์ที่อาจค้นพบเพิ่มเติมหรือจินตนาการของนักประพันธ์ ผู้เขียนบท ผู้กำกับของภาพยนตร์ ละคร รวมถึงวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง ในการวิจัยครั้งต่อไปจึงสามารถศึกษาข้อมูลส่วนที่เพิ่มเติมและเปลี่ยนแปลงต่อได้ อีกทั้งยังสามารถศึกษาวรรณกรรมที่ปรากฏตัวละครจักรพรรดิเฉียนหลง ภาพลักษณ์ที่ปรากฏในวรรณกรรมเหล่านั้น รวมไปถึงสัมพันธภาพของตัวละครจักรพรรดิเฉียนหลง จากวรรณกรรมสู่ภาพยนตร์และละครโทรทัศน์

เอกสารอ้างอิง

- Gao, L. (2017). A discussion on the internal differences in the ethnic perspective of the school of “New Qing History” in the United States—Talking about the different shaping of the image of Emperor Qianlong. *Journal of Sino-American Humanity Studies*, 1(1), 35–49. [In Chinese]
- Li, G. and Lou, B. (2020). The evolution of Qianlong’s image. From the authenticity of historical texts to the diversification of film and television expressions. *Journal of Chinese Film Studies*, 42(6), 56–59. [In Chinese]
- Liu, H. (2014). On the influence of Qianlong’s southern tour on the communication of Jiangnan’s image—Focusing on paintings and imitations related to the southern tour. *Journal of Zhejiang Gongshang University*, 29(5), 41. [In Chinese]
- Lü, S. (1994). *General history of China*. (10th ed). Beijing: Qunyan Press. [In Chinese]
- Tang, W. and Luo, Q. (1994). *The biography of Qianlong*. Beijing: People’s Press. [In Chinese]
- Xiao, D. (2015). *Heart of traditional Chinese cultural values*. Confucius Institute of Chulalongkorn University. [In Chinese]
- Xu, J. (2013). The image of Qianlong in the court paintings of the Qing Dynasty (Part 5) “Five Blessings and Five Generations Hall” – Family life of Emperor Qianlong. *Financial View*, 18(11), 68–69. [In Chinese]
- Xu, W. (2011). Unofficial history, legendary tradition, and “Qianlong’s journey to the south of the Yangtze River” in Chinese film history. *Journal of Zhejiang Institute of Medial Communications*, 7(10), 85–90. [In Chinese]
- Ye, S. (2018). *Qing Dynasty three emperor*. Retrieved from https://k.sina.cn/article_6439773260_17fd7244c001008du3.html [In Chinese]

